

entrevista

Marc Roselló Casas: “Les renovables han de plantejar també un nou model social”

President del Consell Rector de la cooperativa Som Energia

TEXT: ALBA GROS

Els experts fa temps que alerten de l'arribada d'una crisi energètica que ha de fer trontollar tot el nostre sistema econòmic des de les seves bases: la dependència dels combustibles fòssils. Davant d'aquesta previsió, i sota una preocupació també ambiental i social, Som Energia es presenta com una alternativa en el consum elèctric. En aquesta entrevista, en Marc Roselló ens explica com funciona, quines són les seves premisses i analitza el model elèctric de l'Estat espanyol i com hi estem atrapats.

Per què un projecte com el de Som Energia?

Perquè el ritme d'implantació de les renovables no és el desitjable. La situació actual de dependència dels combustibles fòssils -i les conseqüències d'aquesta dependència- fa que s'hagi d'apostar decididament per la reducció del consum, l'eficiència energètica i per l'ús de fonts renovables. Però el potencial de les renovables es veu limitat i frenat perquè les decisions polítiques no hi ajuden. Les iniciatives socials són necessàries per exigir aquest ritme més accelerat per a un model renovable 100%.

D'on ha sortit la iniciativa? En quines experiències us heu emmirallat?

La idea, com a model, no és nova. És una còpia d'altres iniciatives de països europeus que porten molts anys funcionant, on veïns i veïnes s'han ajuntat per impulsar projectes i per ser aquesta força social a favor de les renovables. França, Bèlgica, Alemanya,... un gran model per a nosaltres és Ecopower de Bèlgica, que porta més de 20 anys funcionant, compten amb uns 40.000 socis i tenen un paper important en el mercat elèctric i energètic del seu país. Ni a Catalunya ni a Espanya hi havia una iniciativa com aquesta.

Per què una cooperativa?

La cooperativa és un model d'empresa molt més participatiu, més horitzontal i s'ajusta a la idea de democratització de les energies renovables. I també perquè la força per exigir aquest canvi de model energètic ha de venir de la ciutadania. La cooperativa pot fer que la gent se senti partícip, que pugui prendre decisions respecte la seva actuació i és una iniciativa que suma moltes voluntats. A més és un tipus d'empresa molt diferent als oligopolis dominants i demostra que és possible un altre tipus d'organització.

Com funcioneu?

L'òrgan de decisió és l'assemblea general. Aquesta escull un consell rector (ara són nou persones, la majoria d'elles del grup impulsor del projecte), que és qui s'ocupa de tirar endavant la feina que decideix l'assemblea i alhora treballa per facilitar

al màxim la participació. Totes elles treballen de manera voluntària i jo també tinc una participació voluntària al consell. A més, hi ha tres persones assalariades -jo i dues més- que porten el dia a dia de la cooperativa.

A més hem establert comissions de treball per temes específics i grups locals. Aquests darrers són una eina de difusió, de coneixement entre socis i d'activisme en el territori que poden decidir i debatre els projectes que Som Energia pugui impulsar en el seu municipi, seguint la idea que els projectes haurien de sorgir de la base.

Vau començar sent 150, el mínim per fundar la cooperativa, i ara sou gairebé 2300? A què aspireu?

L'objectiu és ser desenes de milers. Estem començant a créixer a altres territoris de l'Estat on comercialitzem energia verda certificada. És a dir, comprem a productors certificats el que equival al consum que comercialitzem.

Productors certificats?

Sí, la Comissió Nacional d'Energia emet certificats de garantia d'origen als productors de renovables pel valor de l'energia que han produït durant un any. Evidentment, tot es barreja a la xarxa, però el nostre paper és de reclam, de demanda perquè hi hagi més proveïment d'energia renovable. A més, també ens hem fixat com a objectiu contribuir en aquest sector productiu posant en marxa instal·lacions pròpies que en el futur ens puguin aportar el 100% del que comercialitzem.

Tinc entès que ja en teniu alguna en marxa.

Sí, és una coberta fotovoltaica de 100 kW de potència en una nau de Lleida. Equival al que gasten aproximadament 35 famílies. Ens ha costat 250.000 euros, que confiem que surtin de les aportacions de socis que vulguin invertir-hi. Al mateix temps estem treballant en altres projectes fotovoltaics sobre cobertes municipals de la demarcació de Girona, una planta de biogàs d'aprofitament de purins i algun projecte eòlic.

L'energia eòlica és molt renovable, però ha obert enfrontaments socials en pobles on s'han instal·lat parcs de grans magnituds. Com afronteu aquest tema?

Som Energia aposta per totes les renovables perquè és necessari un mixt de totes elles. Ara estem col·laborant en un primer aerogenerador que s'instal·larà a partir d'aportacions econòmiques de les persones que hi vulguin participar i, de fet, és un projecte al qual ens hem sumat. L'objectiu és demostrar que no cal que siguin grans companyies fent grans parcs de grans molins, sinó que amb la participació de la ciutadania també es poden instal·lar aerogeneradors a una altra escala. Crec que com a societat hem de decidir: renovables o fòssils, però prenent les decisions des de la base. En les instal·lacions eòliques s'hi han de comptar els valors socials, valorar com afecten el territori i ajustar-se als seus requeriments, no comptant només amb el rendiment econòmic.

Tu creus que ja hem arribat al peak oil? O és indiferent si hi hem arribat o no?

Respecte l'impuls de les renovables hauria de ser indiferent, però les repercussions que això té en el model de societat i en el model econòmic són importants perquè provoca un augment de preus. Jo crec -i hi ha dades que així ho verifiquen- que sí que ja hem arribat al peak oil: l'extracció barata i a un ritme ajustat al ritme de consum ja està en decreixement.

Hauríem d'esperar una regressió en l'emissió de CO₂, doncs?

La implicació de la crema de combustibles fòssils en l'emissió de CO₂ i en el canvi climàtic és només un dels factors per impulsar les renovables; hi ha molts elements d'urgència que requereixen basar-nos en noves fonts d'energia.

A quins altres elements et refereixes a part del tema ambiental?

En aspectes socials, per exemple. L'ús de combustibles fòssils ha generat un model molt cen-

Una alternativa verda en els endolls de casa

Som energia és una cooperativa de producció i consum d'energia verda fundada el desembre de 2010 per 150 socis. A primers d'abril ja en tenia prop de 2300, un creixement que desbordava les seves previsions. El seu objectiu és treballar amb transparència i democràcia, fomentant la participació assembleària i econòmica dels associats, amb un enfocament vers la comunitat local, fomentant un consum responsable i una transformació del model energètic actual. Des del setembre de 2011 comercialitza energia verda certificada arreu de la península i està treballant per arribar també a les Illes. Tothom qui vulgui fer-se'n soci aporta un capital de 100 euros i a partir d'aquí pot contractar la llum, participar en les comissions de treball, invertir en els projectes que la cooperativa engegui i formar part dels grups locals que hi ha escampats en municipis d'arreu de Catalunya, sobretot en comarques barcelonines, però també a Mallorca, Aragó, Navarra, Andalusia, Madrid i València. Ja han iniciat el seu primer projecte productiu amb l'afany que en un futur les instal·lacions pròpies els proveeixin del 100% de l'energia verda certificada que comercialitzin. El seu web: www.somenergia.coop.

tralitzat i molt dominat per gran companyies de transport i on els països productors tenen gran poder en les decisions globals. Les renovables han de plantejar també un nou model social, de democratització de l'accés a l'energia, una descentralització de la producció perquè sigui molt més propera al punt de consum i una racionalització d'aquest consum. Després de tants anys de desenvolupament d'aquest model de combustibles fòssils, una altíssima proporció de les persones del món no tenen accés a l'energia. És un model que no és replicable en altres zones del planeta on no poden tenir ni gasoductes ni centrals nuclears, i en canvi sí que podrien accedir a les renovables.

01. Marc Roselló Casas

És per això que parlem d'una nova cultura energètica?

Dins la mateixa cooperativa hauríem d'acabar de definir aquest terme, però sí que podem dir que significa basar-se en fonts renovables, pròpies, amb un model descentralitzat, propera als llocs de consum, sense pèrdues per transport i per tant més eficient. Amb un consum ajustat als ritmes naturals i no gastant amb desenes d'anys allò que la natura ha fet en mil·lennis.

Com veus el sistema elèctric a l'Estat espanyol?

Figura que tenim un sistema liberalitzat, un mercat lliure, però el cert és que està dominat per cinc grans distribuïdores que tenen un gran poder. Els combustibles fòssils van requerir grans centrals de producció -com les nuclears o les tèrmiques- que al mateix temps necessitaven de la gran xarxa de transport que tenim instal·lada arreu i que és a mans d'aquestes companyies, que també s'ocupen del seu manteniment. En un nou model energètic no hi hauria grans centrals de producció sinó que les centrals estarien distribuïdes a tot el territori i la xarxa ja no seria tant una xarxa de transport com una xarxa de comunicació entre unes i altres per fer certs ajustos. L'energia solar i eòlica no cal portar-la d'un punt del planeta a l'altre com passa amb el petroli o el gas, sinó que la tenim aquí mateix i per tant, també en aquest sentit, seria més eficient i trencaríem la dependència de les distribuïdores.

Espanya exporta energia elèctrica a hores d'ara?

En els darrers anys, la instal·lació de grans parcs eòlics ha trencat les previsions que tenien les grans empreses i el mateix govern i ha permès que Espanya exporti energia. Aquesta nova producció eòlica ha obligat a aturar instal·lacions que s'havien fet -també en els darrers anys- basades en gas natural, cosa que ha molestat a les grans empreses que hi havien invertit. La Red Eléctrica Espanyola fa una previsió de consum i de producció i estableix quines fonts o centrals injecten a la xarxa i quines s'aturen. L'energia produïda per les nuclears és prioritària perquè les centrals no es poden aturar, després entren les renovables i després, si encara no s'ha cobert la demanda, les procedents d'altres combustibles fòssils. Això explica perquè les noves instal·lacions de gas quedaven clarament en desavantatge.

És per aquest motiu que el govern ha presentat el Reial Decret 1/2012?

Sí, la pressió d'aquestes companyies ha fet que el discurs del govern sigui que ja tenim prou potència i no cal incentivar més instal·lacions de renovables (evidentment, mentre funcionin les nuclears...). Amb el Reial Decret, el govern ha aturat les primes que pagaven a nous projectes d'energies renovables, encara que per sort manté les de les instal·lacions ja en funcionament. Per prendre aquesta decisió també s'han escudat amb el tema del dèficit tarifari, argumentant que el gran augment de les renovables hi estava contribuint.

Explica'm això del dèficit tarifari.

El gran govern va pactar amb les grans companyies no augmentar el preu de l'energia per als consumidors i a canvi generar un dèficit que es paga a través dels pressupostos (que igualment paguem tots). En aquest dèficit s'inclou part de la despesa de l'estructura del sistema elèctric com per exemple les primes a les renovables, però també les

ajudes al carbó nacional i les compensacions que reben les centrals de cicle combinat -les centrals de gas- quan les fan aturar. El govern paga aquestes compensacions malgrat que les companyies de gas mantenen beneficis anuals. A més, la convivència amb aquestes grans empreses és molt descarada perquè persones destacades de l'àmbit polític hi acaben treballant després del seu pas pel govern. És evident que falta decisió política i que si el primer que ha caigut són les primes a les renovables és perquè les empreses de les grans centrals tenen molta més influència i poder.

Com ha rebut el sector aquesta patacada?

El sector de moment ha aturat els nous projectes a l'espera que es defineixi el reclamat autoconsum en balanç net. És a dir, fins ara, amb la interconnexió a la xarxa, un particular amb una petita instal·lació podia injectar electricitat quan

L'energia produïda per les nuclears és prioritària perquè no es poden aturar

no l'estigués utilitzant, però no en cobrava res; en canvi, sí que pagava el que consumia quan la seva instal·lació no li podia donar energia. Amb el balanç net, que ja va prometre l'anterior govern socialista, s'aconseguirà que la cessió de l'electricitat a la xarxa compensi el consum i es pagui només el saldo que en quedi.

La benzina puja, la gent s'alarma i comença a fixar-se més en les alternatives que el mercat està donant. Però endollar el cotxe elèctric a les nuclears tampoc sembla una bona solució i la gent voldrà continuar-se movent malgrat la crisi energètica que ens ve a sobre.

La mobilitat passarà per l'electrificació perquè el fòssil és poc eficient i s'acaba. Per això jo aposto pel cotxe 100% elèctric, però d'electrificació renovable, no nuclear. La crisi ens ha d'ajudar no només amb el tema d'eficiència energètica sinó també en d'altres aspectes com el consum de proximitat. El que està clar és que hem de canviar la nostra manera de viure.

Bufet AgroAmbiental

Dret Agrari i Ambiental
Assessorament en Producció Ecològica

Miquel Pujols

Advocat - Enginyer Agrícola - Llicenciat en màrqueting
Màrqueting en productes ecològics

C. Pere Almeda, 7
Tel. 93 850 05 33
Fax 93 850 01 56

Av. Diagonal, 449, 4t
Tel. 93 363 43 87
Fax 93 430 06 44

08510 RODA de TER

08036 BARCELONA

www.bufetagroambiental.com